

Dk. Wendy L. Widder, Daniel, Kikao cha 13, Danieli 9, Toba na Ahadi ya Mungu ya Urejesho.

© 2024 Wendy Widder na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Wendy Widder katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Danieli. Hii ni kipindi cha 13, sura ya 9 ya Danieli, Toba na Ahadi ya Mungu ya Urejesho.

Hotuba hii inahusu Danieli 9. Pia nitazungumzia Danieli 9 katika hotuba inayofuata.

Sura hii ina mistari 27 pekee, lakini inaishia na mistari minne yenye utata zaidi katika Agano la Kale. Kwa hivyo tutaiweka kando kwa ajili ya hotuba inayofuata, na katika hotuba hii ya kwanza, tutazungumzia sehemu kubwa zaidi ya sura hiyo. Sura hii inahusu toba na ahadi ya Mungu ya urejesho.

Hiyo ndiyo sura ya 9. Sura hii ni tofauti na sura zingine zinazojumuisha maono ya Danieli. Kwa hivyo, katika maono ya Danieli, ana nne; anaona vielelezo vya mfano vya falme.

Katika sura ya 7 na sura ya 8 kuna maono ya mfano. Katika sura ya 9, si maono halisi, na ni kama ufunuo. Amapewa ufunuo na malaika, Gabrieli.

Vivyo hivyo itakuwa kweli katika sura ya 10 hadi 12, lakini katika sura ya 9, ufunuo halisi, au kile kinachoitwa maono, una urefu wa mistari minne au mitano tu. Ni mfupi sana. Kwa hivyo, tuna mwongozo huu mkubwa wa mistari 20 kuelekea ufunuo halisi.

Kwa kusikitisha, maandishi mengi yaliyoandikwa katika sura hii yanahusu mistari hiyo minne ya mwisho. Sehemu ya kwanza, kubwa zaidi ya sura hiyo inajadiliwa, lakini ni kama utangulizi, unaopitia haraka ili kufikia kile kinachowavutia watu sana, ambacho ni wiki 70. Kwa hivyo, nataka kuitendea haki andiko hilo na kutoa sehemu ndefu zaidi yake muda mwingi.

Kwa hivyo, hii ni mara ya tatu kati ya maono manne ya Danieli. Kwa hivyo, kama nilivyosema, hii si ishara. Hii ni kama ufunuo wa maneno au ufunuo wa maneno tu anaopokea.

Katika muktadha wa maono ambayo Danieli anaona, haya yanaendelea kupunguza mwelekeo. Kwa hivyo, katika sura ya 7, tuna mwelekeo huu wa ulimwengu na utangulizi kidogo wa ukiwa wa patakatifu, uharibifu huu ambao ungetokea na ukandamizaji chini ya Antiochus IV. Tulikuwa na kidogo cha hayo ndani yake.

Katika sura ya 8, tulijikita sana katika Yerusalemu na hekalu na uharibifu ambao ungetokea hapo. Katika sura ya 9, tutazingatia zaidi uharibifu huo wa hekalu. Tunapofika sura ya 10 hadi 12, tunaangalia uharibifu wa hekalu au unajisi wa hekalu, lakini kile ambacho maono hayo hufanya hasa ni kwamba yanajaza historia.

Ni nini kilikuwa kikiendelea katika ulimwengu matukio hayo yote yalipotokea na kusababisha matukio hayo? Kwa hivyo, kwa ujumla, maono ya Danieli yanatupa mwanga wa wakati katika historia ya Wayahudi, wakati katika historia ya Israeli ambao ulikuwa wa kutisha sana, karne ya pili KK chini ya Antiochus IV. Kwa hivyo, yanaonyesha hilo kwetu, lakini pia yanatupa mfano wa kibiblia wa watawala wanaomkataa Mungu na kuwakandamiza watu wake, watawala waovu. Na mfano huo hatimaye utafikia kilele katika kitabu cha Ufunuo.

Kwa hivyo, sura ya 9 imegawanyika vizuri sana, sawasawa, si sawasawa, lakini kwa uwazi kabisa katika sehemu tatu. Katika mstari wa 1 hadi wa 3, sitaandika haya. Katika mstari wa 1 hadi wa 3, tunapata muktadha. Kwa hivyo, Danieli anaweka wakati na mahali pa kile kitakachotokea katika sehemu iliyobaki ya sura.

Katika mstari wa 4 hadi 19, tuna sala ya Danieli. Anatoa sala ya toba, ungamo refu ambalo anaungama dhambi za watu wake. Anasema kwamba hawakumsikiliza Yahweh. Hawakuwasikiliza manabii.

Na kisha atamwomba Mungu, amsihi Yahweh asikilize ombi lao na kuwarejesha. Kwa hivyo hiyo ndiyo sehemu kubwa ya sura. Na kisha, katika mstari wa 20 hadi 27, tuna ufunuo huu.

Kwa hivyo, kwanza, tunafahamishwa kuhusu mhusika anayefanya ufunuo, na huyo ni Gabrieli. Na Gabrieli anatoa ufunuo kuanzia mstari wa 22 hadi mstari wa 27. Kwa hivyo, katika hotuba hii, tutaangalia muktadha wa toba hii na tutaangalia toba yenyewe.

Tutahifadhi ufunuo kwa ajili ya hotuba inayofuata. Kwa hivyo, mstari wa 1 hadi wa 4, sehemu hii ya kwanza. Katika mwaka wa kwanza wa Dario, mwana wa Ahasuero, kwa ukoo Katikati ya, aliyetawazwa kuwa mfalme juu ya milki ya Wakaldayo, katika mwaka wa kwanza wa kutawala kwake, mimi, Danieli, nilifahamu katika vitabu hesabu ya miaka ambayo, kulingana na neno la Bwana kwa Yeremia nabii, lazima ipite kabla ya mwisho wa ukiwa wa Yerusalemu, yaani miaka 70.

Kisha nikamgeukia Bwana Mungu uso wangu, nikimtafuta kwa maombi na dua za rehema, pamoja na kufunga, na kuvaa nguo za magunia na majivu. Nikamwomba Bwana Mungu wangu, nikaungama, nikisema, Ee Bwana, Mungu mkuu na wa kutisha, ushikaye agano na rehema kwa wale wampendao na kuzishika amri zake. Nadhani nilikwenda mbali kidogo kuliko nilivyohitaji, lakini tutachukulia mstari mmoja baada ya mwingine.

Tunapata marejeleo ya muda-nafasi kwa ajili ya maono ya Danieli au ufunuo wake ambao atakuwa nao mwishoni mwa mistari miwili ya kwanza. Maono mawili yaliyopita tuliyaona wakati wa utawala wa Belshaza. Sasa tuko katika mwaka wa kwanza wa Dario.

Naam, tumekutana na Dario hapo awali. Anaonekana kwa mara ya kwanza mwishoni mwa sura ya 5 Belshaza alipouawa, na ufalme wake ukapitishwa kwa Dario. Katika sura ya 6, Dario ndiye mfalme Danieli anapokwenda kwenye tundu la simba, na kisha anatoweka hadi sura hii.

Kwa hivyo, kwa upande wa mpangilio wa matukio, tumerudi nyuma karibu hadi mwisho wa mpangilio wa matukio wa kitabu. Kwa hivyo, katika mwaka wa kwanza wa Dario, sasa tunapata maelezo haya kuhusu Dario. Tunaambiwa kwamba yeye ni mwana wa Ahasuero, au baadhi ya matoleo yatasema mwana wa Xerxes.

Yeye ni wa ukoo wa Wamedji, naye alitawazwa kuwa mfalme juu ya ufalme wa Wakaldayo. Siwezi kujizuia kujiuliza ni kwa nini tunapata taarifa nyingi hivyo. Hapo awali, ilikuwa mwaka wa tatu tu wa Belshaza.

Hayo ndiyo yote tunayopata. Lakini hapa tunapata taarifa hii ya nasaba. Kwa nini msimuliaji anajali kutupa taarifa nyingi hivi kuhusu Dario? Tunaweza kutarajia kidogo, kama labda Dario Mmedi.

Ni ukumbusho tu, hatujamuona jamaa huyu kwa sura kadhaa, lakini ndiye tuliyekutana naye huko nyuma. Kwa hivyo, ningetarajia hilo. Lakini kwa nini isiwe Dario mfalme au Dario mfalme wa Umedi pekee? Kwa nini taarifa hii nyingine yote? Sababu chache zinazowezekana.

Kwa hivyo, kumuunganisha Dario na Ahasuero au Xerxes kunaweza kuwa ni marejeleo ya historia yake ya Uajemi. Xerxes ikawa jina la kawaida katika nasaba za Uajemi, na Dario alihusishwa na Uajemi. Kwa hivyo, ikiwa Dario ni Koreshi, ambayo ni maoni yangu, yeye ni wa asili ya Umedi na Uajemi.

Mama yake alikuwa Mwamedji, na baba yake alikuwa Mwajemi. Kwa hivyo, hii ni ukumbusho hapa kwamba mfalme huyu anatoka katika ufalme wa Waajemi. Lakini pia tunaambiwa ana asili ya Wamedji.

Kwa hivyo, hilo linatukumbusha kwamba yeye ni Mwamedji na Mwajemi. Mama yake alikuwa mfalme, kwa hivyo kifalme chake kinaendelea. Ametawazwa kuwa mfalme juu ya Wakaldayo.

Huo ni upole tu. Kwa nini isiwe hivyo? Alikuwa mfalme. Inaweza kuwa mada hii inayojirudia katika kitabu cha Danieli kwamba kuna mkono usioonekana nyuma ya matukio haya yote katika historia.

Mkono wa Mungu unasonga na kufanya kazi katika haya yote. Kwa hivyo, Mungu ndiye anayemsaidia Dario kuwa mfalme. Alifanywa mfalme.

Kwa nini tuiseme tu kwamba alifanywa mfalme juu ya Babeli? Sema tu kwamba alifanywa mfalme. Kwa nini juu ya ufalme wa Wakaldayo? Tena, sijui kwa uhakika, lakini ni taarifa ya ziada. Na najiuliza kama si sehemu ya onyesho la kitabu cha Danieli la kuinuka na kuanguka kwa falme.

Dario alifanywa mfalme. Ufalme wa Wakaldayo umeondoka. Sasa tunaingia katika ufalme unaofuata.

Huu ni ukumbusho tu kwamba mkono wa Mungu unafanya kazi katika historia nyuma ya kuinuka na kuanguka kwa wafalme na falme. Na kwa nini tunataka kumkumbusha msomaji kwamba yeye ni Mwamedi na Mwajemi? Naam, tena, kumbuka, kulingana na manabii Isaya na Yeremia, Babeli itaanguka kwa mfalme Mwamedi na Mwajemi. Kwa hivyo, mwandishi wa Danieli anaonyesha tena utimilifu wa unabii huo.

Katika mwaka wa kwanza wa utawala wake, hilo limesemwa mara mbili hapa. Kwa hivyo, katika mwaka wa kwanza wa utawala wa Dario, ndipo tunapata taarifa hii ya nasaba, na kisha tena inasema katika mwaka wa kwanza wa utawala wake. Hilo linaweza kurudiwa tu kwa sababu huenda tumesahau baada ya taarifa zote hizo za nasaba.

Kwa njia, katika mwaka wa kwanza wa utawala wake, inaweza kuwa inaangazia umuhimu wa kipindi hicho cha wakati. Ikiwa Dario ndiye Koreshi, basi tuko wapi katika mwaka wake wa kwanza? Tuko katika 539 KK. Naam, umuhimu wa 539 KK ni upi? Babeli inaanguka.

Umedi, Uajemi, hupanda juu. Hatimaye, huu ulikuwa mwanzo wa kurejeshwa kwa Wayahudi kwa sababu Koreshi alitoa amri yake kwamba wangeweza kurudi katika nchi yao. 539 ni mwisho rasmi wa kipindi cha kulazimishwa cha uhamisho.

Kwa hivyo, fikiria kuhusu mahali ambapo Danieli yuko katika suala la wakati. Uhamishaji wa kulazimishwa umekwisha, au karibu umekwisha, na hiyo ingemaanisha kwa Danieli marejesho, marejesho matukufu ya mbele. Huo ndio wakati wake.

Sasa, hebu tuangalie mahali pake. Hatupi mahali pa kijiografia, lakini anatuambia anachofanya na mahali alipo. Yuko wapi? Anasoma vitabu vyake vya kukunjwa au vitabu vyake.

Hatuna uhakika hasa ingekuwa katika umbo gani wakati huo, zaidi ya kuwa kitabu cha kukunjwa, lakini sijui ilikuwa kiasi gani cha kitabu cha Yeremia. Lakini anasoma Yeremia. Na hasa anasoma, au anaelewa kutoka kwa Yeremia, idadi ya miaka ambayo lazima ipite kabla ya mwisho wa ukiwa wa Yerusalemu.

Kuna sehemu mbili katika Yeremia ambapo hili linajitokeza haswa kwa sababu Danieli kisha anasema miaka 70. Kwa hivyo, anasoma katika Yeremia kuhusu ukiwa wa Yerusalemu unaofikia mwisho baada ya miaka 70. Sehemu mbili ambazo Danieli angeweza kuwa anasoma katika Yeremia 25, ambapo Yeremia anatupatia unabii.

Hii ni kabla ya uhamisho. Anatabiri kwamba Yuda ingeadhibiwa kupitia Nebukadreza. Mungu angemtumia Nebukadreza kama chombo chake cha kuharibu nchi yao, kuwaadhibu, na kuwapeleka mateka kwa miaka 70.

Na kisha, baada ya miaka 70, Mungu alikuwa anaenda kuiadhibu Babeli. Kwa hivyo, hiyo ndiyo miaka yetu 70, Babeli itaadhibiwa. Hiyo ni Yeremia 25.

Katika Yeremia 29, Yeremia anaandika barua kwa Wayahudi walio uhamishoni. Kwa hivyo, Yeremia ni nabii wa uhamishoni, lakini hayuko uhamishoni. Alirudi katika nchi ya Palestina na kisha alikuwa Misri, lakini hayuko Babeli.

Lakini anawatumia barua. Anawatumia barua kwa jamii iliyoko huko, na anawaambia kwamba ni bora wakae, wajenge nyumba, na walelee familia. Mtakuwa huko kwa miaka 70, na kisha Mungu atawarejesha watu.

Kwa hivyo, Danieli yuko wapi kwa wakati? 539 KK, mwaka wa kwanza wa Dario, karibu na kurejeshwa. Yuko wapi mahali pake? Naam, anatafakari unabii wa Yeremia kwamba uharibifu na ukiwa ungedumu kwa miaka 70. Naam, Danieli ni mtu mwerevu.

Anaweza kujua wakati, sivyo? Anajua ni wakati gani. Babeli imeadhibiwa na mfalme wa Uajemi wa Umedi, lakini bado hakuna urejesho. Urejesho huu mtukufu uko wapi? Naam, watu pia walikuwa wameambiwa kwamba walihitaji kutubu.

Kumbuka sala ya Sulemani ya kuweka wakfu hekalu huko nyuma katika 1 Wafalme na anaomba na anaona kitakachotokea baadaye. Huenda alijua moyo wake mwenyewe, na alijua kwamba wakati fulani watu wa Mungu wangukuwa wasio waaminifu na wangetua uhamishoni. Aliomba kwamba Mungu awasikilize watu wake watakapoomba kutoka uhamishoni watakapokiri dhambi zao na kutafuta uso wake, na kwamba Mungu awarejeshe.

Kinachofuata katika Danieli 9 ni ungamo. Kwa hivyo, Danieli anaonekana kuwaza, tunahitaji urejesho, lakini tunapaswa kukiri. Hatuko mahali tunapohitaji kuwa na Mungu.

Kwa hivyo, anaomba, anakiri, na anaelekeza uso wake kwa Bwana, akimtafuta kwa maombi. Anavaa gunia na majivu. Anakiri kwa dhati.

Ataitikia kwa kutii wito huu wa kukiri. Huo ndio mwisho wa sehemu ya kwanza. Sehemu ya pili inaanza na sala yake halisi katika mstari wa 4 na kuendelea hadi mstari wa 19.

Nilimwomba Bwana Mungu wangu, nikaungama, nikisema, Ee Bwana, Mungu mkuu na wa kutisha, ushikaye agano na rehema kwa wale wampendao na kuzishika amri zake. Tumetenda dhambi, tumetenda maovu, tumeasi, tumegeuka na kuacha amri na sheria zako. Hatukuwasikiliza watumishi wako, manabii, waliosema kwa jina lako na wafalme wetu, na wakuu wetu, na baba zetu, na watu wote wa nchi.

Ee Bwana, haki ni yako, lakini kwetu sisi, aibu ya wazi. Kama ilivyo leo kwa watu wa Yuda, kwa wenyeji wa Yerusalemu, kwa Israeli wote, walio karibu na walio mbali, katika nchi zote ulizowafukuza kwa sababu ya uasi wao waliokutenda. Kwetu sisi, Ee Bwana, aibu ya wazi ni yetu.

Kwa wafalme wetu, kwa wakuu wetu, kwa baba zetu, kwa sababu tumekutenda dhambi. Kwako wewe, Bwana, Mungu wetu, rehema na msamaha ni vyako, kwa maana tumemwasi, wala hatukuitii sauti ya Bwana, Mungu wetu, kwa kuenenda katika sheria zake, alizoiweka mbele yetu kwa njia ya watumishi wake, manabii. Israeli wote wameihalifu sheria yako, na kugeuka kando, wakikataa kuitii sauti yako.

Na laana na kiapo vilivyoandikwa katika sheria ya Musa, mtumishi wa Mungu, vimemiminwa juu yetu kwa sababu tumemtenda dhambi. Ameyathibitisha maneno yake, aliyoyasema dhidi yetu na dhidi ya watawala wetu waliotutawala, kwa kutuletea msiba mkubwa chini ya mbingu zote, hakuna jambo lolote lililofanyika kama hilo lililofanyika Yerusalemu.

Kama ilivyoandikwa katika sheria ya Musa, msiba huu wote umetupata, lakini hatukumwomba Bwana, Mungu wetu, atuhurumie, na kuacha maovu yetu, na kupata ufahamu kwa uaminifu wako. Kwa hiyo, Bwana ameweka tayari msiba huo, na ameuleta juu yetu. Kwa maana Bwana, Mungu wetu, ni mwenye haki katika kazi zake zote alizozifanya, nasi hatukutii sauti yake.

Na sasa, Ee Bwana, Mungu wetu, uliyewatoa watu wako katika nchi ya Misri kwa mkono wenye nguvu, ukajifanyia jina, kama tulivyotenda leo, tumetenda maovu. Ee Bwana, sawasawa na matendo yako yote ya haki, hasira yako na ghadhabu yako

vigeuke kutoka katika mji wako, Yerusalemu, mlima wako mtakatifu, kwa sababu kwa ajili ya dhambi zetu na maovu ya baba zetu, Yerusalemu, na watu wako, wamekuwa dharau miongoni mwa wote wanaotuzunguka. Basi sasa, Ee Mungu wetu, sikiliza maombi ya mtumishi wako na maombi yake ya rehema.

Na kwa ajili yako, Ee Bwana, uangaze uso wako juu ya patakatifu pako palipo ukiwa. Ee Mungu wangu, tega sikio lako, usikie, fungua macho yako, uone ukiwa wetu, na mji ulioitwa kwa jina lako. Hatutoi maombi yetu mbele zako kwa sababu ya haki yetu, bali kwa sababu ya rehema zako nyingi.

Ee Bwana, sikia. Ee Bwana, samehe. Ee Bwana, sikiliza na utende.

Usikawie kwa ajili yako mwenyewe, Ee Mungu wangu, kwa sababu mji wako na watu wako wanaitwa kwa jina lako." Huo ni ungamo tosha.

Kuna marudio mengi katika ungamo hili, mada nyingi zimeenea. Nadhani kwangu mimi njia bora ya kukabiliana na hili ni kufikiria kuhusu hilo kwa maana ya kwamba kuna ungamo ambapo Danieli anaungama kila kitu, na kisha kuna dua ambapo anatoa ombi lake.

Kwa hivyo, tuna ungamo katika mstari wa 4 hadi 14. Na kisha katika mstari wa 17 hadi 19 tuna dua, ombi lake. Na kisha katika mstari wa 15 na 16, kati ya hizi mbili, tuna kile ninachokiita daraja.

Ni kama mapitio ya kile ambacho Danieli amekikiri, na inaonyesha mapema kile kitakachokuja. Kwa namna fulani inaunganisha mambo haya mawili. Anakiri, anaomba, anaomba kweli, na mada hizo zinahusiana.

Vipengele hivi vyote viwili muhimu vinazunguka mada ya kusikiliza. Kuna neno linaloonekana mara kadhaa. Ukisoma hili kwa Kiebrania, kuna neno linaloonekana mara kwa mara na tena. Limetafsiriwa tofauti kidogo ili kuelewa mambo mbalimbali.

Lakini neno la Kiebrania Shema linamaanisha kusikia au kusikiliza, na kwa upana, linamaanisha kutii. Yote hayo yameunganishwa katika neno kusikiliza au kusikia Shema. Katika ungamo lake, Danieli atasema mara kwa mara, hatukusikiliza.

Hatukutii. Hatukusikiliza. Hatukusikiliza.

Anayasema tena na tena na tena. Na unapofikia dua, anasema, kwa sababu hatukusikiliza, tunahitaji sana usikilize. Tunakuhitaji utusikilize.

Hatukutii. Tunakuhitaji sana utusikie. Kwa hivyo, neno hili linaunganisha sala hii yote pamoja.

Sikiliza. Tafadhali sikiliza. Ungamo kwanza, mstari wa 4 hadi 14.

Na unaweza tu kufupisha ungamo hilo kwa kusema, hatukusikiliza. Danieli anazunguka mada hii ya hatukusikiliza. Acha niwaambie ni nani ambaye hakusikiliza.

Acha nikuambie jinsi tusivyosikiliza. Mara kwa mara anasema hivyo. Hata hivyo, kabla sijasema hivyo, acha nikuambie tu kwamba sala hii inafanana na sala zingine kadhaa katika Agano la Kale.

Kwa hivyo, nitarudi kwenye usikilizaji. Lakini sala hii katika Danieli 9 ina kufanana kwingi na sala katika Nehemia 9 na, nadhani, Ezra 9. Nadhani zote ni tisa. Na hizi zote ni baada ya uhamisho.

Na hii iko karibu kurudi kutoka uhamishoni. Na yote ni maombi makubwa ya ungamo. Ungamo, toba.

Baadhi ya wasomi wameziita sala za toba. Zina sifa nyingi zinazofanana. Kwa hivyo, baada ya kusoma Danieli 9, soma hizi mbili zingine, na utasikia lugha nyingi zinazofanana.

Inarudi kwenye lugha ya Kumbukumbu la Torati, ambapo maagano yanaanzishwa na watu wanaitwa kutii, kusikiliza, kusikiliza, kusikiliza. Na usiposikiliza, msiba huu utatokea. Kuna kufanana kwingi kati ya aina hizi za maombi.

Kwa hivyo hiyo ni sehemu ndogo ya ziada. Sawa, basi ungamo. Hatukusikiliza.

Anaanza kwa kusema, akimtambulisha anayemwomba. Bwana, Mungu mkuu na wa kutisha. Sasa, neno la kutisha kwa Kiingereza limepunguzwa sana.

Tunatumia neno "awesome" kuzungumzia kifungua kinywa, kama kilikuwa kizuri. Tunatumia neno "awesome" kuelezea machweo ya jua. Kuna tofauti gani kubwa kati ya kifungua kinywa na machweo ya jua? "Awesome" inaelezea milima, lakini unaweza kufika kwenye chakula cha mchana, hilo ni jambo la kushangaza.

Imepunguzwa thamani. Inamaanisha tu yay. Katika Biblia, ajabu ni kitu cha kutisha na cha kutisha. Hiki ni kiumbe kingine.

Mungu ni wa ajabu. Tunapaswa kujaa hofu. Hata hofu kidogo, kuhusu Mungu ni nani.

Kwa hivyo, Danieli anaanza kwa kumwomba Mungu huyu wa ajabu. Ninapenda kile Goldingay anachosema kuhusu mwanzo huu. Anasema kuna ujasiri mwanzoni kwa kutambua kipengele cha utukufu wa Mungu.

Kipengele hicho cha ukuu ni tishio kwa wale wanaoshindwa kumtii, iwe wageni au Waisraeli. Na ni kushindwa kabisa ambako Danieli ataendelea kukubali. Kwa hivyo Danieli anakuja mbele ya Mungu huyu wa ajabu, akijua anachotaka kusema.

Na anamwomba yule anayeshika agano na fadhili kwa wale wanaompenda na kuzishika amri zake, ambao si watu wa Mungu hasa. Sio wale wanaompenda na kuzishika amri zake, ambazo ni kitu kimoja na kimoja.

Unampenda Mungu kwa kuzishika amri zake. Kwa hivyo, Mungu huweka agano na wale wanaompenda na kuzishika amri zake, lakini sisi sio watu hao. Hatufanyi hivyo.

Kwa hivyo, tunahitaji rehema kweli. Kisha anajitambulisha, kwa hivyo akasema anamwomba nani, Mungu huyu mkuu na wa kutisha. Na kisha anajitambulisha anamwomba nani.

Na ni watu wake. Ni wale ambao tumewatenda dhambi, na tumefanya makosa, tumetenda uovu, tumeasi. Ni kama maneno manne mafupi yote kwa wakati mmoja.

Hili ndilo tulilofanya. Kwa Kiebrania, ni maneno manne mafupi. Tumetenda dhambi, tumefanya vibaya, tumefanya uovu, tumeasi.

Unaweza kuchambua maneno haya yote na kuelezea jinsi yalivyo tofauti kidogo. Dhambi, kufanywa vibaya, kufanywa kwa uovu, kuasi. Yote yanaweza kushughulikia sehemu ndogo ya dhambi, lakini athari ya pamoja hapa ni kwamba tumefanya kila kitu kibaya.

Kila kosa linalowezekana kufanywa, tumelifanya. Ni kamili. Tumetenda dhambi kwa kila njia inayowezekana.

Tumeasi. Tumegeuka kutoka kwa amri zako na hukumu zako. Sasa, alianza wapi maombi yake? Kumwomba yule anayeshika agano, wale wanaoshika amri zake. Hao si sisi.

Tumevunja amri zako. Na bado atamwomba Mungu huyu amsikilize. Kwa nini? Kwa sababu anajua tabia ya Mungu huyu.

Na hilo litajitokeza tunapoendelea. Kisha, katika mistari ya 6-10, anaingia katika tofauti hii pana kati ya ukuu wa Mungu na upotovu wa watu. Na ukielezea haya yote, unaweza kuona uhusiano kati ya kauli anazotoa.

Kwa hivyo, katika mstari wa 6, anasema, hatukusikiliza. Kisha anaendelea. Katika sehemu ya kwanza ya mstari wa 7, anasema, kwako, Ee Bwana, ni haki.

Na kisha, katika sehemu nyingine ya mstari wa 7, anasema, kwetu sisi ni aibu ya wazi. Na kisha anarudia hilo katika mstari wa 8. Kwetu sisi, ni aibu ya wazi. Na kisha anarudi tena, na anasema, lakini kwa Bwana, Mungu wetu, ni huruma na rehema.

Loo, wow. Kisha, anahitimisha sehemu hii katika mstari wa 10 kwa kusema tena kwamba hatukusikiliza. Kwa hivyo, ukielezea yote, unaweza kuona mambo ya kawaida hapa.

Anaanza kwa kusema, hatukusikiliza. Anamalizia sehemu hiyo, lakini hatukusikiliza. Kwako wewe ni haki.

Kwa Bwana kuna huruma na msamaha. Hizi zina uhusiano fulani. Na kisha anasema mara mbili, kwetu sisi kuna aibu ya wazi.

Kwetu sisi ni aibu ya wazi. Kwa hivyo, unaweza kuona tofauti ndogo hapa ikiwa ungependa. A, hii hapa hoja ya kinyume.

B, hapa kuna hoja ya kupingana. C. Na kiini chake ni nini? Ni aibu iliyo wazi. Hivi ndivyo tulivyo.

Tumefanya kila kitu kibaya. Kitu pekee tunachoweza kudai ni aibu. Neno sikiliza linaonekana mara saba, neno hilo la shema, katika sala hii yote.

Na ni mchezo huu wa maneno, kama nilivyokwisha kuelezea. Kwa hivyo, anasema, hatukusikiliza. Anaanza hivi kwa kusema, hatukusikiliza nani? Hatukusikiliza watumishi wako, manabii, waliosema kwa jina lako.

Kisha anasema, kwako, Ee Bwana, haki ni yako. Lakini hafikirii hilo. Anazingatia aibu ya Israeli.

Kwetu sisi ni aibu ya wazi. Aibu ya uso ndiyo jinsi wakati mwingine inavyoonyeshwa. Hiyo ina maana kwamba ni aibu ya umma.

Hii ni aibu ambayo kila mtu anaweza kuiona. Na kila mtu anayo. Kila mtu miongoni mwa watu wako ana aibu hii ya wazi.

Na anawaelezea kwa undani. Wanaume wa Yuda, wenyeji wa Yuda, kila Mwisraeli wa mwisho, karibu, mbali, wanaoishi uhamishoni, ambapo uliwatawanya kwa sababu tulikuwa wasio waaminifu sana. Haijalishi.

Sote tuna hatia. Kila Mwisraeli, kila mahali, alibeba aibu ya dhambi yake. Kisha anatoa kauli ya pili kuhusu aibu ya watu katika mstari wa 8. Aibu ya wazi ni yetu.

Wakati huu, anaangazia wafalme. Kwa wafalme wetu, kwa wakuu wetu, kwa mababu zetu. Kila mtu, kuanzia mtu wa kawaida hadi mfalme.

Kila mtu anabeba aibu. Kisha anarudi kwenye kauli kuhusu asili ya Yahweh, asili ya Mungu. Kwa Bwana kuna huruma.

Anasema, Bwana Mungu wetu ni mwenye huruma na msamaha, ingawa tumemwasi. Kwa hivyo, Danieli hapa anaweka msingi kidogo wa anakoelekea. Msingi wa jinsi anavyoweza hata kuuliza hili ni kwamba anajua kwamba Yahweh ana historia na Israeli.

Anajua kwamba Yahweh amewasamehe Israeli hapo awali. Na kwa hivyo, anatumai kwamba Yahweh atawasamehe Israeli kwa sababu wana historia naye. Tayari wamepitia huruma na msamaha huu.

Wanajua anayo. Wanajua anaweza kuwa hivyo. Ombi la mwisho la Danieli la msamaha na urejesho litafanywa kwa msingi wa tabia ya Yahweh.

Sio kuhusu jambo lolote zuri kuhusu watu. Kwa hivyo, kisha anafunga sehemu hiyo kwa kusema, hatukusikiliza. Na wakati huu, anasema tu.

Anasema hatukusikiliza sauti ya Yahweh. Katika sehemu ya kwanza, alisema, hatukusikiliza sauti ya manabii. Manabii hunena sauti ya Yahweh.

Lakini katika sehemu hii ya mwisho, hatukusikia sauti ya Yahweh. Hatukukutii tu. Hiyo ndiyo sehemu ya kwanza.

Kisha anaingia katika sehemu ambayo anazungumzia kuhusu laana kutimizwa. Kwa sababu hatukusikiliza, Mungu ametimiza laana hii dhidi yetu. Tena, nadhani unaweza kuona marudio mengi katika lugha inayosaidia sala hiyo kushikamana.

Angalau inasaidia kuungana pamoja kichwani mwangu. Kwa hivyo, katika sehemu hii, hatukusikiliza. Na hii ni ungamo.

Na hapa, katika mstari wa 11 hadi 13, atazingatia, kwa sababu hatukusikiliza, laana imetimizwa. Laana dhidi yetu imetimizwa. Kwa hivyo kwanza atazungumzia kuhusu dhambi ya Israeli.

Waligeuka kando na labda ulikisia, hawakusikiliza. Hii iko katika mstari wa 11. Sehemu ya kwanza ya 11.

Pia, mstari wa 11 una taarifa kuhusu laana. Laana imetujia. Laana iliyoandikwa katika Torati ya Musa ilikuja.

Na kisha, katika mstari wa 12, anasema, Yahweh, Bwana, alitimiza neno lake dhidi yetu. Mungu alisema atatuadhibu tukitenda dhambi, na hakika tumefanya hivyo. Hiyo ni mstari wa 12.

Katika mstari wa 13, anarudia. Hatumii neno laana wakati huu. Anasema msiba ulioandikwa katika Torati ya Musa umetupata.

Na kisha anamalizia sehemu hii, nadhani katika mstari wa 13, kwa kuzungumzia kushindwa kwa Israeli. Hawakugeuka kando, wala hawakujali. Hawakuzingatia sheria za Mungu.

Kwa hivyo tena, unaweza kuona kufanana katika jinsi lugha inavyoshikilia sala hii pamoja. Israeli ilitenda dhambi. Hawakusikiliza. Israeli ilishindwa kusikia, kutii. Walikugeuka.

Laana iliyoandikwa katika Torati ya Musa ilitujia. Maafa yaliyoandikwa katika Torati ya Musa yametujia. Ni nini kilicho katikati? Yahweh ametimiza neno lake.

Hiki ndicho alichosema angefanya. Tulivunja agano, Yahweh amefanya kile alichosema angefanya. Danieli anasema wazi kwamba wamestahili hili.

Laana imetimizwa kwa sababu Israeli walifanya kila kitu kibaya, na walistahili. Kinachovutia katika moyo wa sehemu hii ambapo Yahweh anatimiza neno lake ni kwamba alitimiza neno alilosema dhidi yetu na watawala wetu. Kwa hivyo tuna mfalme na mtu wa kawaida; wote wawili wana hatia, na kila mtu ana hatia.

Na kisha anasema kwamba Yahweh alitimiza neno lake ili kutuletea msiba huu mkubwa ambao haujatokea chini ya mbingu zote kama ule uliotokea Yerusalemu. Carol Newsome, ambaye ana maoni ya OTL, Maktaba ya Agano la Kale, alitoka mwaka wa 2014 na anazungumzia sehemu hii. Anasisitiza kwamba hadi sasa katika Agano la Kale, mfano bora wa uharibifu kamili kwa dhambi mbaya ulikuwa Sodoma na Gomora.

Sodoma na Gomora, dhambi ya Sodoma, walistahili. Tazama jinsi Mungu alivyowaangamiza kwa sababu walikuwa wenye dhambi sana. Hapa, Danieli anaelezea adhabu ya watu wake kama ya kipekee katika mbingu zote.

Ni kama vile alimaanisha kupendekeza kwamba hatima hii ya Yerusalemu ingechukua nafasi ya Sodoma na Gomora kama kipimo cha uharibifu wa mji wenye dhambi. Hilo ni kauli nzuri ya uharibifu wa Yerusalemu. Lakini Danieli yuko tayari kuthibitisha hilo.

Anajua jinsi watu wake walivyo wenye dhambi. Kwa hivyo msiba huu wote ulikuja kama vile Yahweh alivyosema ungekuja, na bado hatujageuka au kuzingatia. Katika

mstari wa 13, nataka kuangalia kwa sekunde moja tu ungamo hili la kushindwa kwa Israeli.

Kwa hivyo, Danieli anasema kwamba Israeli hawakugeuka, hawakujali. Hii inafanana sana na jinsi alivyoanza katika mstari wa 11, isipokuwa hapa anaelezea kile ambacho watu walifanya: Waliasi, waligeuka, hawakusikiliza.

Hapa anaelezea kile ambacho hawakufanya. Hawakujaribu kumtuliza Yahweh, hawakuacha uovu wao, hawakuzingatia ukweli wa Mungu. Kwa lugha ya kitheolojia tunaweza kuziita dhambi hizi za kutofanya na dhambi za kutenda.

Na kila kitu walichofanya na ambacho hawakufanya, walitenda dhambi. Dhambi yao imeenea kote. Kila mtu kila mahali katika Israeli, kila Mwisraeli kila mahali, amekifanya.

Kila mtu anabeba aibu, na upeo wa dhambi zao unajumuisha yote. Anahitimisha ungamo hili, sehemu hii ya kwanza nzima, 4-14, kwa kusema kwamba Yahweh aliangalia msiba na akauleta juu ya watu. Kwa nini? Kwa sababu Yeye ni mwadilifu nasi hatukusikiliza.

Tulistahili, kimsingi ndivyo anavyosema. Kisha tunafikia mstari wa 15 na 16, ambao ni daraja fupi kati ya ungamo na dua halisi. Kwa hivyo atafanya mapitio madogo na hakikisho dogo.

Kwa hivyo anaita jina la Bwana Mungu wetu tena na kuangazia kile ambacho Mungu amefanya hapo awali, hasa kazi ya zamani ya Yahweh kwa niaba ya Israeli.

Anasema, Bwana mkuu, Mungu wetu, aliyewatoa watu wako katika nchi ya Misri kwa mkono wenye nguvu. Tukio kubwa la ukombozi katika historia ya Israeli ni Kutoka. Na Danieli anaomba hilo.

Hilo ndilo tukio lililoweka msingi wa agano kati ya Israeli na Mungu. Walipofika Sinai, alisema, Mimi ndimi Bwana Mungu wenu niliyewatoa Misri. Kwa hivyo, hivi ndivyo mnavyopaswa kuishi.

Ninyi ni watu wangu wa agano. Akawa Mungu wao, nao wakawa watu wake. Kwa hivyo, Danieli anamkumbusha Yahweh hapa kwamba umechukua hatua kwa niaba ya watu wako hapo awali.

Tutakuhitaji ufanye hivyo tena. Na anatoa ungamo fupi, au ungamo fupi, katika mstari wa 15. Ee Bwana, kulingana na haki yako yote, niruhusu nirudi nyuma.

Tumetenda dhambi. Tumetenda maovu. Kwa hivyo, katika sehemu kubwa ya ungamo lake, alitoa njia nne tofauti walizotenda dhambi. Analiimarisha tu.

Tumetenda dhambi. Tumetenda maovu. Kisha, anatoa hakikisho la anakoelekea. Atamwomba Yahweh ageuze hasira yake na ghadhabu yake kutoka Yerusalemu.

Kwa sababu ana sifa ya kufanya yaliyo sawa, Yahweh ana sifa ya kufanya yaliyo sawa. Matendo yake ya haki ndiyo msingi wa Danieli.

Matendo yake ya haki na tabia yake. Heshima yake iko hatarini. Israeli haina heshima yoyote.

Wanacho tu ni aibu. Lakini utukufu wa Yahweh uko hatarini kwa sababu amejifunga na watu hawa. Kwa hivyo, tumevuka daraja.

Sasa, hebu tuendeleo kwenye dua. Ambayo kwa kweli ni sehemu fupi sana. Lakini pia ina sifa ya neno hili Shema, kusikiliza.

Lakini wakati huu badala ya kusema hatukusikiliza, dua yake ni tafadhali sikiliza . Anachezea maneno. Hatukutii, na tunahitaji sana utusikilize.

Tunakuhitaji sana utusaidie. Na kuna sehemu tatu fupi hapa, na zote zinashikilia neno hili ili kusikiliza. Sikiliza sala yangu, mstari wa 17.

Uangaze uso wako juu ya patakatifu pako palipo ukiwa kwa ajili ya Bwana. Danieli anamwomba Bwana arejeshe patakatifu pake, Hekalu la Yerusalemu, kwa ajili yake mwenyewe. Kwa hivyo, sikiliza sala yangu.

Kisha anasema sikiliza uone katika mstari wa 18. Anamwomba Yahweh akutegee sikio na akufungue macho. Hiyo ndiyo lugha ya kawaida katika Agano la Kale.

Tega sikio lako usikie. Fungua macho yako uone. Kwa mtazamo wa Danieli, inaonekana kama Mungu amepuuza sikio lake.

Amefumba macho yake. Anahitaji Mungu afungue masikio yake na kufungua macho yake. Nipe, tupe umakini wako.

Zingatia ukiwa na mji. Upi? Jina lako limeitwa juu yake. Kwa hivyo, si watu bali ni sifa ya Yahweh na hekalu lake.

Ombi lake la mwisho liko katika mstari wa 19. Tafadhali sikiliza. Na huu ni mfululizo wa maombi haya ya kudumu.

Bwana, sikia. Bwana, samehe. Bwana, sikiliza na utende.

Usichelewe. Inalingana na maungamo yake ya ghafla ya ghafla mwanzoni.
Tumetenda dhambi.

Tumefanya makosa. Tumeasi. Bwana, sikiliza.

Tafadhali chukua hatua. Tafadhali sikia. Tafadhali samehe.

Kwa nini? Kwa ajili yako. Kwa sababu jina lako linaitwa juu ya mji wako na juu ya watu wako, kila kitu kinategemea jina la Yahweh na sifa ya Yahweh.

Danieli anamsihi atende kwa ajili ya utukufu wake mwenyewe, si kwa sababu ya jambo lolote ambalo watu wake wamefanya. Jambo la mwisho la kuvutia kuhusu sala hii ambalo nilisahau kutaja ni kwamba Danieli anatoa sala hii ya ungamo kwa niaba ya watu wake. Lakini hasemi kwamba walitenda dhambi.

Walifanya hivi. Walifanya vile. Namaanisha, Danieli katika kitabu cha Danieli ni Myahudi mzuri wa mfano, Mwisraeli wa mfano.

Hajawahi kuonyeshwa kama mfano wa mambo ya kutofanya. Na bado hapa anakiri dhambi hizi zote mbaya. Kwa kweli anatenda kama nabii.

Anasimama na watu wake, akiwaombea, na kuimiliki dhambi yao. Mimi ni mmoja wao. Hii ni jumuiya yangu.

Hapa ndipo nilipo. Hawa ni watu wangu. Nasi tumetenda dhambi.

Kwa hivyo, anamiliki dhambi za watu wake na anamwomba Yahweh airejeshe kwa ajili ya jina lake. Kwa hivyo, huyu hapa Danieli yuko karibu kurejeshwa. Na anasoma katika Yeremia, miaka 70.

Miaka 70 imepita na imepita. Babeli imeadhibiwa. Bwana, tafadhali sikiliza, ingawa hatukusikiliza.

Rejesha hekalu lako, rejesha patakatifu pako. Kwa hivyo hiyo ndiyo sala ya Danieli. Katika hotuba inayofuata, Gabrieli atajibu au kuleta jibu la sala hiyo.

Ahadi ya urejesho.

Huyu ni Dkt. Wendy Widder katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Danieli. Hii ni kipindi cha 13, sura ya 9 ya Danieli, Toba na Ahadi ya Mungu ya Urejesho.